

Pyhä suurmarttyyri Katariina Aleksandrialainen

25.11.

Pyhän Katariina Aleksandrialaisen pyhää muistoa juhlitaan Jumalansynnyttäjän temppeliinkäynnin päätösjuhlana, 25.11.

Slaavilaisen kalenterin mukaan p. Katariinan muistoa juhlitaan päivää aikaisemmin, 24.11.

Pyhä Katariina on jakamattoman kirkon pyhä. 25.11. on Katariinan nimipäivä myös suomalaisessa kalenterissa.

Suomalainen nimipäiväkalenteri pohjautuu roomalaiskatoliseen pyhien kalenteriin. Tämä näkyy edelleen siinä, että joidenkin jakamattoman kirkon pyhien muistopäivinä nimipäiväänsä viettävät samannimiset henkilöt sekä suomalaisen, että ortodoksisen kalenterin mukaan.

Suomalainen nimiperinne on rikas. Pyhän Katariinan päivänä nimipäiväänsä viettävät Katariinan ja Katarinan lisäksi Katriina ja Katrina, Katri, Katrin, Kata ja Kati, Kaisa, Kaija, Kaiju, Riina, Kaarina, Kaarin ja Katja.

Pyhä suurmarttyyri Katariina kuului aleksandrialaiseen ylhäisöön. Käännyttyään kristityksi hänen onnistui retorisilla taidoillaan käännyttää satoja muitakin. Kristinusko oli Rooman valtakunnassa 300-luvun alussa vielä vainottu uskonto, minkä seurauksena pyhä Katariina kärsikin marttyyrikuoleman.

Katariina Aleksandrialainen – Ortodoksi.net

Suurmarttyyri Katariina Aleksandrialainen - Suomen ortodoksinen kirkko

Rukouskanoni pyhälle suurmarttyyri Katariinalle – Ortodoksi.net

Suomalaisessa kansanperinteessä pyhä Katariina oli lampaiden suojelija. » Kaisan päivä

Ortoboxi: Etsi erot

Vihkosen laati Maura Ihatsu

Kreditoimattomat kuvat Maura Ihatsu

Kannen kuva: Pixabay/ Epodcaster

Kuva: Wikimedia Commons/ Tzim78

Pyhä suurmarttyyri Katariina kuvataan usein rattaan kanssa. Taustalla on kuvattu pyhä profeetta Mooses ja Siinainvuori.

Pyhä Katariina oli korkeasti koulutettu ja luki mm. filosofiaa, mikä johtikin hänet omaksumaan kristinuskon. Ikonissa hänen älyllisiin, sivistyksellisiin ja akateemisiin taipumuksiinsa viitataan kirjoilla. Opiskelijat kunnioittavat p. Katariinaa suojelijanaan.

Katariinanpyörä

Pyhä Katariina tuomittiin kuolemaan teilirattaassa, joka kuitenkin tuhoutui hänen kosketuksestaan. Tästä syystä ratas on pyhän Katariinan symboli ja sitä kutsutaankin katariinanpyöräksi.

Kuva: Pixabay/ Leonhard_Niederwimmer

Muun muassa Ranskassa ja Belgiassa joulukausi avataan pyhän Katariinan päivän tienoilla, sillä se sijoittuu juuri adventin kynnykselle. Pyhän Katariinan joulumarkkinoilla kuuluu olla ”katariinanpyörä” eli maailmanpyörä.

Siinain pyhän Katariinan luostari

Siinainvuoren juurella, Egyptissä, missä profeetta Mooses sai Jumalalta kymmenen käskyä, sijaitsee pyhän Katariinan luostari. Luostari on monella tapaa ainutlaatuinen. Se on vanhin jatkuvasti toiminnassa ollut kristillinen luostari, sillä alueella on ollut kilvoittelijoita jo 300-luvulla. Luostari on autonominen ja luostarin igumeni toimii samalla kirkon päämiehenä. Luostarin muurien sisäpuolella on myös moskeija, josta munkit huolehtivat, sillä paikka on pyhä myös muslimeille. Pyhän Katariina Aleksandrialaisen reliikkejä on säilytetty luostarissa 800-luvulta lähtien.

Pyhän Katariinan luostari (Siinai) – Ortodoksi.net

Kuva: Pixabay/ kurt12

Sinkkunaisten juhla

Meidän kulttuurissamme tuntuu hassulta ajatella, että joskus 25-vuotias naimaton nainen on ollut vanhapiika. Kulttuuri ja sosiaaliset säännöt ovat edellyttäneet, että tytöt avioituvat nuorena. Naimattomuus on monelle ollut raskas taakka, jopa häpeän aihe.

Toisille naimattomuus on aina ollut valinta, kuten vaikka pyhälle Katariinalle. Pyhää Katariinaa alettiin pitää jo keskiajalla naimattomien naisten suojeluspyhänä. Asiaan varmasti vaikutti myös se, että pyhän Katariinan muistoa juhlittiin 25. päivänä. Naimaton nuori nainen nimittäin muuttui vanhaksipiiaksi täytettyään 25.

Ranskassa 25-vuotiaat naimattomat naiset kokoontuivat pyhän Katariinan muistopäivänä hänen patsaansa ympärille ja asettivat sen päähän hatun. Hattu oli naimisissa olevan naisen symboli, ja rituaali tehtiin siinä toivossa, että pyhä Katariina järjestäisi kullekin aviomiehen. Mistään ylpeästä sinkkujen rituaalista ei siis ollut kyse, vaan pyhää Katariinaa rukoiltiin nimenomaan järjestämään osallistujat avioon. Tapa synnytti ilmaisun *coiffer sainte Catherine* eli ”Katariinan hatuttaminen”, millä viitattiin naimattomuuteen 25-vuotiaana.

Perinne on jäänyt elämään, vaikka naimattomuuden stigma on kadonnut. Edelleen järjestetään Ranskassa pyhän Katariinan päivänä Pyhän Katariinan Kutsuja, joihin osallistuvat 25-vuotiaat ja sitä vanhemmat sinkkunaiset. Juhlijat pukeutuvat näyttäviin pyhän Katariinan hattuihin, jolla he osoitettavat ylpeästi säätynsä naimattomina. Samalla kunnioitetaan sinkkujen suojeluspyhää, jonka elämän tavoite ei ollut avioliitto, vaan Kristuksen seuraaminen.

Kolmas elämäpolku

Kolmas elämänpolku, jossa ihminen ei mene naimisiin tai luostariin, on joskus tietoisesti yksilön erilaisista vaikuttimista valittu. Toisinaan taas kyse on vain olosuhteista. Tietyt ihmiset eivät tunne kutsumusta luostarielämään, ja puolison löytäminen ei ole joko mahdollista tai edes toiveena. Nämä ihmiset eivät kuitenkaan ole millään tavoin vähemmän Kristuksen ruumiin perheen jäseniä, eivätkä vähemmän kyvykkäitä osallistumaan maailman pyhittämiseen. Päinvastoin heillä on toisinaan erityisen tarkkanäköisyyden, henkilökohtaisen kurin tai hengellisen näkemyksen lahja, joita perhe-elämän arjessa ei pääse usein kehittämään. Joka tapauksessa kaikki kansa on kutsuttu samaan laupeuden elämään, ja kaikki nauttivat Jumalan lasten arvokkuutta. Kirkon on tunnistettava miten vaikea yksinelämisen kutsumus kuitenkin voi olla. Avioliitossa eläjä voi usein turvautua puolisoonsa ja luostariasukas puolestaan kanssakilvoittelijoihinsa. Yksinelävillä maallikoilla ei usein vastaavissa määrin ole ketään kenen puoleen kääntyä. Pyhä ystävyys on monien yksinelävien hengellisen huojennuksen ja voiman lähde, mutta se ei aina välttämättä riitä helpottamaan yksinäisyyttä. Tässä suhteessa ortodoksinen traditio tarjoaa avuksi vain hajanaisia pastoraalisia huomiota, mutta kirkon on kehitettävä pastoraalisen kohtaamisen tapojaan, jotta myös kasvava yksinelävien joukko ja heidän tarpeensa tulisivat kirkossa kuulluiksi.

Maailman elämän edestä, luku III, § 28

Hattu ei enää ole häpeä. Niin sanottu kolmas elämänpolku nähdään yhtä lailla mahdollisuutena kilvoitteluun kuin luostarivihkimys ja avioliittokin.

Katariinanpäivän herkkuja

Tire de Sainte-Catherine

Ranskalais-kanadalaiset naimattomat tytöt tekevät pyhän Katariinan päivänä sitkeää toffeeta. Perinne sai alkunsa tyttöjen sisäoppilaitoksesta 1600-luvulla. Kanadassa Katariinanpäivään saatetaankin viitata nimellä ”Taffy Day”.

Le Coeurs de Sainte-Catherine

Ranskassa tehdään sydämenmuotoista pyhän Katariinan kakkua. Sitäkin on todennäköisesti leivottu aviopuolison toivossa.

Cattern Cakes

Englannissa tehdään pyhän Katariinan päivänä spiraaliksi muotoiltuja kakkusia, Cattern Cakes. Kakun muoto muistuttaa katariinanpyörästä. Cattern Cakes maustetaan kanelilla ja kuminalla.

Pyhää Katariinaa juhlitaan jouupaaston aikana. [Tässä vegaaninen resepti](#) pyhän Katariinan kakkusiin.

Kaupasta saa valmista. Nimipäiväkahvien kanssa voi tarjota Finduksen kanelikierrepullia tai Tasangon kanelirenkaita.

Kuva: Raffaello Sanzio KAPTEENI TAREK DREAM: Renessanssitaiteilijat (osa 1) Renessanssitaiteilijat osa yksi

Siinainvuoren pyhän Katariinan luostarissa jaetaan pyhiinvaeltajille pyhän Katariinan sormuksia. Pyhä Katariina ei suostunut avioon, vaan piti sormessaan sormusta merkkinä siitä, että oli lupautunut Kristukselle.

Kuva: Catharine_wheel.jpg (3000×1996)

Katariinanpyörä-niminen ilotulite on pyörivä spiraali.